

Geestelijke verzorging in het onderwijs: meerwaarde voor welzijn en pedagogisch klimaat

Onderliggend paper is een reactie op de *Kamerbrief Welzijn en onderwijs*, van 28 mei 2026. Geestelijk verzorgers in het vo, mbo, hbo en wo versterken de persoonsvorming en vergroten het mentaal welzijn van leerlingen en studenten. Tevens ondersteunen zij onderwijsprofessionals. Onderwijsinstellingen hebben handreikingen nodig over de wijze waarop zij geestelijke verzorgers kunnen inzetten.

Waarom is geestelijke verzorging in het onderwijs nodig?

De leefwereld van jongeren en jongvolwassenen verandert snel en stelt hen voor steeds complexere uitdagingen. Zij groeien op met hoge prestatiedruk en onzekerheid over de toekomst. Veel van hun vragen gaan niet alleen over mentale gezondheid, maar ook over identiteit, verbondenheid en perspectief. Tegelijkertijd zijn de plekken waar ruimte is voor echte gesprekken over zingeving, gevoelens en levensvragen steeds schaarser geworden. Daarom is professionele aandacht binnen de onderwijsomgeving nodig.

Naast kennisontwikkeling erkent het onderwijs in toenemende mate het belang van persoonsvorming, burgerschap en sociale veiligheid, zoals onderstreept in het adviesrapport *Welzijn en onderwijs* van de Onderwijsraad. Geestelijke verzorgers spelen hierin een cruciale rol: zij bieden een veilige ruimte voor reflectie en gesprek, helpen leerlingen en studenten betekenis te geven aan wat hen overkomt en dragen bij aan het normaliseren van kwetsbaarheid en tegenslag als onderdeel van het leven. Daarmee versterken zij veerkracht en verbondenheid binnen de schoolgemeenschap en vormen zij een onmisbare schakel in toekomstgericht onderwijs.

Wat doet een geestelijk verzorger?

Op een groeiend aantal onderwijsinstellingen zijn geestelijk verzorgers aan het werk. Op één ROC zijn vier geestelijk verzorgers aangesteld, in het hbo en wo zijn een tiental geestelijk verzorgers verbonden aan de instelling door middel van samenwerkingsverbanden. Geestelijk verzorgers:

- Begeleiden leerlingen/studenten bij identiteitsvorming en bij morele en existentiële vragen als: “Wie ben ik”, “Wat geeft mijn leven betekenis” en “Hoe ga ik om met verdriet, verlies of onzekerheid”. Tevens bieden geestelijk verzorgers ondersteuning en nazorg rondom suïcide(preventie), crisissituaties en calamiteiten;
- Ondersteunen onderwijsprofessionals in de begeleiding van hun leerlingen en studenten rondom levensvragen. Ook worden onderwijsprofessionals ondersteund bij persoonlijke omstandigheden en werkgerelateerde spanningen, zoals in de zorg al is geformaliseerd;
- Vormen een klankbord voor directie en management rondom ethische kwesties;
- Versterken gemeenschapsvorming. Door ruimte te bieden voor ontmoeting, gesprek en reflectie, bevorderen zij een inclusief schoolklimaat.

Wat maakt de bijdrage van geestelijk verzorgers uniek?

Ervaringen op verschillende onderwijsinstellingen laten zien dat geestelijke verzorging een geïntegreerde plek kan hebben in het onderwijs. Geestelijke verzorging is daarbij van meerwaarde omdat zij een unieke positie inneemt. Het vindt namelijk plaats in een context waarin niet wordt beoordeeld, getoetst of behandeld, maar waarin leerlingen, studenten en onderwijsprofessionals in een vertrouwelijke setting delen wat hen bezighoudt. Signalen van mentale of existentiële druk worden vroegtijdig opgevangen, vaak nog voordat sprake is van uitval of escalatie.

Daarnaast vervult geestelijke verzorging een ondersteunende rol voor onderwijsprofessionals zelf, die in hun dagelijkse praktijk regelmatig geconfronteerd worden met existentiële of moreel geladen vragen waar niet altijd voldoende tijd, ruimte of expertise voor is. Geestelijke verzorging voegt zo een essentiële dimensie toe aan het onderwijs: het helpt niet alleen individuen, maar versterkt de onderwijsomgeving als geheel.

Wat is onze visie op geestelijke verzorging in het onderwijs?

Geestelijke verzorging ondersteunt de vormende opdracht van de school en draagt bij aan het welzijn van leerlingen en studenten. In het begeleiden van (teams van) medewerkers en management dragen geestelijk verzorgers bij aan de organisatie als geheel. Geestelijke verzorging zou voor elke leerling, student en medewerker in het vo, mbo, hbo en wo beschikbaar moeten zijn.

Door geestelijke verzorging in te zetten, verwachten we een positief effect op verschillende vlakken:

1. Positieve effecten voor jongeren vanwege de bijdrage aan persoonsvorming, veerkracht en mentaal welzijn;
2. Groeiende expertise in de onderwijsinstelling op het gebied van existentiële kwesties en begeleiding bij levensvragen;
3. Laagdrempelige begeleiding in onderwijsinstellingen zelf heeft een preventieve werking, en helpt bij het normaliseren en duiden van life-events. Door vroegsignalering kan gede-escaliseerd worden en doorverwijzing soms voorkomen.

Wat is nodig?

Om dit te bereiken, is het nodig dat:

1. Onderwijsinstellingen bekend zijn met de toegevoegde waarde van geestelijke verzorging in het onderwijs;
2. Onderwijsinstellingen geadviseerd en ondersteund worden bij de passende inzet van geestelijke verzorgers in hun organisatie;
3. Het effect en de impact van geestelijke verzorging door middel van wetenschappelijk onderzoek gemonitord en verder ontwikkeld kan worden.

Bijlage 1: Achtergrondinformatie

Over de VGVZ

De [VGVZ](#) is de beroepsvereniging voor geestelijk verzorgers in Nederland en telt ongeveer 1580 leden. De VGVZ staat voor een sterke, professionele en erkende beroepsgroep van geestelijk verzorgers. De VGVZ behartigt de belangen van geestelijk verzorgers, waarborgt de kwaliteit van het beroep met een eigen beroepsstandaard en stimuleert de professionele ontwikkeling van geestelijk verzorgers.

Waar werken geestelijk verzorgers?

Geestelijk verzorgers zijn werkzaam in verschillende domeinen, waaronder de zorg (onder andere ziekenhuizen, verpleeg- en verzorgingshuizen, hospice), psychiatrie, justitie, defensie, politie, geestelijke verzorging thuis, en het onderwijs.

De achtergrond van geestelijke verzorgers

Geestelijk verzorgers werken vanuit verschillende levensbeschouwelijke achtergronden, te weten: Boeddhisme, Hindoeïsme, Humanisme, Islam, Jodendom, Katholicisme, Orthodoxie, Protestantisme en nieuwe vormen van spiritualiteit. Geestelijk verzorgers zijn opgeleid om alle mensen te begeleiden, ongeacht hun levensovertuiging of achtergrond.

De kwaliteit van geestelijk verzorgers

Geestelijk verzorgers zijn opgeleid in theologie, humanistiek of religiewetenschappen met een specialisatie in geestelijke verzorging op universitair of hbo-masterniveau.

De beroepsgroep heeft een eigen [beroepsstandaard](#), bestaande uit 1) een beroepsprofiel met een beschrijving van wat een geestelijk verzorger is, 2) een kwaliteitsstandaard met een uitgebreide omschrijving van het werk van de geestelijke verzorging (doel, domein, dimensies, activiteiten, kenmerken en rollen) en de vereiste kwalificaties en 3) de beroepscode met gedragsregels en een Klachtenregeling. VGVZ-leden onderschrijven deze code en vallen onder het klacht- en tuchtrecht.

De beroepsgroep heeft een eigen beroepsregister. De Stichting Kwaliteitsregister Geestelijk VerZorgers ([SKGV](#)) accrediteert opleidingen en nascholing. Registratie bij SKGV toont aan dat een geestelijk verzorger zijn of haar deskundigheid actief onderhoudt.